

مزیت بازیهای خانگی در لیگهای فوتبال کشورهای آسیایی

۸۱

تاریخ دریافت: ۸۵/۳/۱۳
تاریخ تصویب: ۸۵/۶/۲۲

❖ دکتر نادر رهنما؛ استادیار دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه اصفهان*
❖ ❖ حمیدرضا صادقی پور؛ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان
❖ ❖ دکتر عفت بمبئی چی؛ استادیار دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه اصفهان
❖ ❖ ❖ دکتر خلیل خیام باشی؛ استادیار دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه اصفهان

چکیده: مزیت بازی خانگی به عنوان عامل موفقیت در بسیاری از ورزشها گزارش شده است. هدف از این تحقیق، بررسی مزیتهای بازیهای خانگی در لیگهای فوتبال کشورهای آسیایی است. به همین منظور، اطلاعات مربوط به تعداد برد، باخت، مساوی و تعداد امتیاز کسب شده در بازیهای خانگی و بازیهای خارج از خانه تیمهای حاضر در لیگهای ۱۷ کشور آسیایی شامل دو منطقه غرب و جنوب غرب آسیا و شرق و جنوب شرق آسیا از طریق سایت اینترنتی www.soccerwav.com به دست آمد و مورد تحلیل و تجزیه قرار گرفت. نتایج نشان دادند که پدیده مزیت بازی خانگی در منطقه شرق و جنوب شرق آسیا ۳/۱ درصد بیش از منطقه غرب و جنوب غرب آسیا بوده (۵۲/۴ درصد در برابر ۴۹/۳ درصد). در کشورهای منطقه غرب و جنوب غرب آسیا، پدیده مزیت بازی خانگی در لیگ فوتبال عربستان بیشترین تأثیر (۶۰/۶ درصد) و در لیگ فوتبال بحرین کمترین تأثیر (۵۰/۳ درصد) را داشت. در کشورهای منطقه شرق و جنوب شرق آسیا بیشترین تأثیر این پدیده در لیگ فوتبال اندونزی (۶۵/۳ درصد) و کمترین تأثیر در لیگ فوتبال هنگ کنگ (۵۵ درصد) مشاهده شد. از این رو، از مطالعه حاضر می توان نتیجه گیری کرد که پدیده مزیت بازی خانگی در کشورهای آسیایی چون سایر نقاط دنیا در عملکرد تیمها مؤثر بوده است.

واژگان کلیدی: فوتبال، بازی دور از خانه، برد، باخت

* E.mail: N.Rahnama@livjm.ac.uk

مقدمه
تحقیقات معتبر بسیاری که در زمینه اثر بازیهای خانگی بر عملکرد تیمهای ورزشی در رشته های گوناگون انفرادی (اسکی، تنیس)، ورزشهای تیمی (فوتبال، هاکی، بیسبال، بسکتبال)، بازیهای المپیک و مسابقات جهانی فوتبال صورت گرفته اند همگی بر

1- Home Advantage

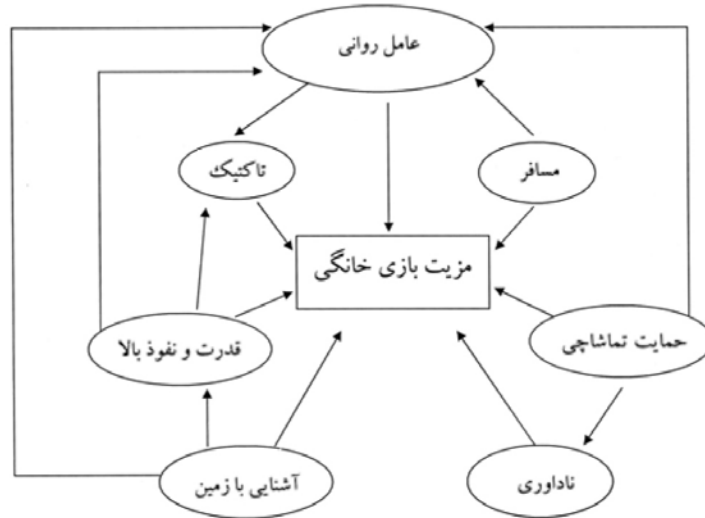
مزیت بازی خانگی^۱، پدیده ای است که در ورزش به خوبی نشان داده شده است. این پدیده به عنوان عامل موفقیت در بسیاری از ورزشها گزارش شده است و عملکرد موفق تیمهای ورزشی در مسابقات خانگی، بیان کننده این موضوع است.

در طول شش سال گذشته بررسی کرد و بیشترین تاثیر آن را در اروپا در کشورهای منطقه بالکان در آمریکا و اروگوئه گزارش داد (۱۱). با وجود مزیت پدیده بازی خانگی بر عملکرد بهتر تیمهای ورزشی به خصوص فوتبال، دلیل این امر به خوبی روشن نشده است. محققان متعددی در مطالعات خود عاملهای احتمالی این امر را عنوان کردند ولی به ندرت بر هر یک از آنها تاکید ورزیدند. کورنیا و کارون (۱۹۹۲) چهار عامل حمایت تماشاگر، آشنایی با زمین، مسافرت و قوانین بازی را از جمله دلایل این امر عنوان کردند (۵). نویل^۱ و همکارانش (۱۹۹۹)، بالمر^۲ و همکارانش (۲۰۰۱)، کلارک و نورمن (۱۹۹۵) حضور و حمایت تماشاگران را دلیل عمده این امر معرفی کردند (۱، ۴ و ۱۰). پولارد (۲۰۰۲) آشنایی با زمین و موقعیت بازی را عامل مهمی دانست و عنوان کرد که تیمها در نتیجه تغییر استادیوم و اجرای بازی در استادیوم جدید از مزیت بازی خانگی کمتر سود می برند (۱۴). نویل و همکارانش (۲۰۰۲) ناداوری و نیوا^۳ و ولفسون^۴ (۲۰۰۳) عامل قدرت و نفوذ بالا را دلیل تاثیر مثبت بازی خانگی بر نتایج بهتر تیمهای فوتبال عنوان کردند (۸ و ۹). پولارد و پولارد (۲۰۰۵) مهم ترین علت عملکرد بهتر تیمهای فوتبال را در

این امر صحنه می گذارند (۱۱). کورنیا^۱ و کارون^۲ (۱۹۹۲) این پدیده را وضعیتی تعریف کردند که در آن، تیمهای حاضر در مسابقاتی که به صورت رفت و برگشت اجرا می شدند، بیش از ۵۰ درصد بازیهای خود را می برند (۵). این پدیده را اولین بار اسکوارتز^۳ و بارسکی^۴ (۱۹۹۷) در رشته های هاکی، بسکتبال و بیسبال بررسی کردند (۱۶)، اما در زمینه مزیت بازی خانگی به رشته ورزشی فوتبال بیش از دیگر رشته های ورزشی پرداخته شد. امروزه بخش عمده ای از رسانه های تخصصی فوتبال نیز به مزیت های بازی خانگی اختصاص یافته است (۷). اولین مطالعه در زمینه مزیت بازی خانگی بر عملکرد تیمهای فوتبال را دویی^۵ (۱۹۸۲) انجام داد. وی در تحقیق خود پدیده مزیت بازی خانگی را با نشان دادن موفقیت بهتر تیمهای میزبان در مسابقات جام جهانی فوتبال نشان داد (۶). سپس پولارد^۶ (۱۹۸۶) اثر بازی خانگی را بر عملکرد تیمهای فوتبال لیگ انگلیس بررسی و آن را کاملاً مثبت گزارش کرده است (۱۵). بعد از آن، تحقیقات در این زمینه به طور گسترده ادامه یافت. کلارک^۷ (۲۰۰۵) پدیده مزیت بازی خانگی را در لیگ فوتبال استرالیا کرد و ضمن مؤثر دانستن این امر میزان تاثیر را ۶۰ درصد گزارش کرد (۳).

پولارد و پولارد (۲۰۰۵) مزیت بازی خانگی را در رشته فوتبال در نقاط متناوب اروپا بررسی کردند و بیشترین تاثیر آن را در منطقه بالکان گزارش دادند (۱۲). پولارد و پولارد (۲۰۰۵) با بررسی این پدیده در رشته های گوناگون ورزشی از سال ۱۹۷۶ تا ۲۰۰۳ در آمریکا و انگلیس متوجه شدند که کمترین اثر بازی خانگی در رشته بیسبال و بیشترین اثر آن در رشته فوتبال در کشور انگلیس بود (۱۳). پولارد (۲۰۰۶) اثر بازی خانگی را در رشته فوتبال بین ۷۲ کشور جهان

1. Courneya
2. Carron
3. Schwartz
4. Barsky
5. Dowi
6. Pollard
7. Clarke
8. Nevill
9. Balmer
10. Neava
11. Wolfson

شکل ۱. مدل توضیحی پولارد و پولارد (۲۰۰۵) در خصوص پدیده مزیت بازی خانگی

حاضر در لیگهای فوتبال در کشورهای متفاوت آسیا اجرا شد. اطلاعات مربوط به تعداد برد، باخت، مساوی و امتیازات کسب شده در بازیهای داخل و خارج از خانه در فصل ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ از طریق سایت اینترنتی www.soccerway.com به دست آمدند.

در این بررسی به دلیل نبود اطلاعات مربوط به لیگهای تمام کشورهای آسیایی در سایت اینترنتی و نیز نبود منبع دیگر، فقط لیگهای فوتبال ۱۷ کشور مطالعه شدند. همچنین این کشورها به دو گروه، شامل کشورهای منطقه غرب و جنوب غرب آسیا (۹ کشور) و کشورهای منطقه شرق و جنوب شرق آسیا (۸ کشور) تقسیم بندی شدند.

در این تحقیق، درصد مزیت بازی خانگی از طریق بررسی امتیازات کسب شده در بازیهای خانگی و با پیروی از شیوه به کار برده شده پولارد (۲۰۰۶) محاسبه شد. بدین صورت که مجموع امتیازات کسب شده در مسابقات خانگی (تعداد برد ضربدر عدد ۳ + تعداد مساوی ضربدر ۱) بر فرمول

منطقه بالکان حضور تماشاگر ذکر کردند (۱۲). آنها همچنین مدلی در توضیح علل این پدیده پیشنهاد دادند (شکل ۱) (۱۳).

تحقیقات متعددی که در زمینه تأثیر بازی خانگی بر عملکرد تیمهای فوتبال در نقاط گوناگون جهان صورت گرفتند به کشورهای آسیایی توجه چندانی نکردند و تنها در تحقیق پولارد (۲۰۰۶) به بعضی از کشورهای آسیایی نظیر ژاپن، کره جنوبی، چین و عربستان توجه شد (۱۱). بنابراین با توجه به گستردگی ورزش فوتبال در قاره آسیا و اهمیت پدیده مزیت بازی خانگی، اجرای تحقیقی کامل در این خصوص ضروری به نظر رسید. هدف این تحقیق، بررسی میزان مزیت بازی خانگی در لیگهای فوتبال کشورهای آسیایی بود.

روش شناسی تحقیق

این تحقیق از نوع توصیفی است که به منظور بررسی میزان مزیت بازی خانگی بر عملکرد تیمهای

جنوب غرب آسیا ۴۹/۳ درصد و در کشورهای منطقه شرق و جنوب شرق آسیا ۵۲/۴ درصد بود. در کشورهای منطقه غرب و جنوب غرب آسیا، پدیده مزیت بازی خانگی در لیگ فوتبال عربستان بیشترین تأثیر (۶۰/۶ درصد) و در لیگ فوتبال بحرین کمترین تأثیر (۵۰/۳ درصد) را داشت. این امر در لیگهای فوتبال لبنان، اردن، قطر، هند و یمن هیچ گونه تأثیری نداشت. در کشورهای منطقه شرق و جنوب شرق آسیا بیشترین تأثیر این امر در لیگ فوتبال اندونزی (۶۵/۳ درصد) و کمترین تأثیر در لیگ فوتبال هنگ کنگ (۵۵ درصد) بود.

مجموع امتیازات قابل کسب در بازیهای داخل خانه تقسیم شد (فرمول ۱).
۱. شیوه پولارد در محاسبه درصد مزیت بازی خانگی:

$$100 \times \text{تعداد مساوی} + 3 \times \text{تعداد برد}$$

مجموع امتیازات قابل کسب در بازیهای داخل خانه

یافته های تحقیق

نتایج این تحقیق در جداول ۱ و ۲ ارائه شدند. نتایج بررسی حاضر نشان دادند که میانگین درصد مزیت بازی خانگی در کشورهای منطقه غرب و

جدول ۱. درصد مزیت بازی خانگی در لیگهای کشورهای منطقه غرب و جنوب غرب آسیا (تعداد=۹ کشور)

نام کشور	بازی خانگی	برد	مساوی	باخت	درصد مزیت بازی خانگی
عربستان	۱۳۲	۶۹	۳۳	۳۰	۶۰/۶
کویت	۹۱	۴۹	۱۵	۲۷	۵۹/۳
ایران	۲۴۰	۱۰۴	۷۶	۶۰	۵۳/۱۸
بحرین	۱۰۸	۴۱	۳۵	۳۲	۵۰/۳
اردن	۹۰	۳۹	۱۶	۳۵	۴۹/۲
لبنان	۱۱۰	۴۳	۲۹	۳۸	۴۸/۷
قطر	۱۳۵	۵۳	۲۹	۵۳	۴۶/۴
هند	۱۳۲	۴۴	۳۹	۴۹	۴۳/۱
یمن	۱۳۲	۲۹	۴۴	۵۹	۳۳

جدول ۲. درصد مزیت بازی خانگی در لیگهای کشورهای منطقه شرق و جنوب شرق آسیا (تعداد=۸ کشور)

نام کشور	بازی خانگی	برد	مساوی	باخت	درصد مزیت بازی خانگی
اندونزی	۳۰۶	۱۹۲	۲۴	۹۰	۶۵/۳
ویتنام	۱۳۲	۵۹	۴۴	۲۹	۵۵/۸
چین	۱۸۲	۸۶	۴۷	۴۹	۵۵/۸
هنگ کنگ	۷۲	۳۳	۲۰	۱۹	۵۵
سنگاپور	۱۳۵	۵۷	۲۴	۵۴	۴۸/۱
ژاپن	۳۰۶	۱۲۵	۸۶	۹۵	۴۶/۹
کره جنوبی	۷۸	۲۸	۲۵	۲۵	۴۶/۵
مالزی	۹۹	۴۱	۱۵	۴۳	۴۶/۴

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق، تأثیر بازیهای خانگی بر عملکرد تیمهای حاضر در لیگهای فوتبال کشورهای آسیایی در فصل ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ بررسی شد. در بیشتر کشورهای جهان، مسابقات فوتبال به صورت رفت و برگشت اجرا می شود، به گونه ای که هر تیم یک بار در خانه و یک بار در خارج از خانه با تیمهای دیگر بازی می کند. این شیوه بازی اولین بار در انگلیس در سال ۱۸۸۸ میلادی به اجرا درآمد و سپس در بیشتر نقاط دنیا مسابقات فوتبال به همین شیوه اجرا شدند (۱۱). برگزاری مسابقات به این گونه، موجب پدیده ای به نام مزیت بازی خانگی بر عملکرد تیمها شد، این امر اجرای تحقیقات گسترده ای را به منظور تعیین میزان این اثر موجب شد.

نتایج تحقیق حاضر نشان دادند که در بیشتر کشورهای آسیایی هم در منطقه شرق و جنوب شرق و هم در منطقه غرب و جنوب غرب آسیا، پدیده مزیت بازی خانگی بر عملکرد تیمها کاملاً موثر بود و تیمها در بازیهای خانگی امتیازات بهتری به دست آوردند. در بین کشورهای آسیایی بیشترین تأثیر این پدیده در لیگ فوتبال اندونزی با ۶۵/۳ درصد بود. دلیل مشاهده نشدن تأثیر بازی خانگی در کشورهای لبنان، اردن، قطر، هند و یمن، احتمالاً ناشی از یکی از چهار عامل ذکر شده در خصوص بازی خانگی چون حمایت تماشاگر، قوانین، آشنایی با زمین و مسافرت بود که برای نشان دادن این موضوع در مطالعات آتی، باید موارد ذکر شده مورد توجه و دقت قرار گیرند.

در منطقه شرق و جنوب شرق آسیا، کشورهای دارای فوتبال پیشرفته تر مانند کره و ژاپن نسبت به سایر کشورهای آن منطقه تأثیر کمتری از پدیده مزیت بازی خانگی بردند. پولارد و پولارد (۲۰۰۵)

نیز در تحقیق خود متوجه شدند که در اروپا، کشورهای دارای فوتبال قوی مانند انگلیس نیز تأثیر کمی از بازیهای خانگی داشت و دلیل آن را کاهش تأثیر عامل آشنایی بازیکنان با زمین خودی به علت سطح بالای بازیکنان و نیز آسان تر بودن مسافرت تیمها عنوان کردند (۱۲)؛ در صورتی که در منطقه غرب و جنوب غرب آسیا، در کشورهای صاحب فوتبال مانند ایران و عربستان تأثیر مثبت این پدیده کاملاً مشهود است. یکی از دلایل این امر می توان ساخت استادیومهای جدید در کشورهای ژاپن و کره و انتقال بازیهای بیشتر تیمهای فوتبال این کشور به استادیومهای جدید عنوان کرد. پولارد (۲۰۰۲) انتقال به استادیوم جدید را از جمله دلایل مهم کاهش تأثیر بازی خانگی بر عملکرد تیمها می داند (۱۴)، در صورتی که در بیشتر کشورهای غرب و جنوب غرب آسیا مثل ایران، شاهد نبودن استادیومهای جدید و متکی بودن تیمها به همان استادیومهای قبلی و آشنایی و عادت هر چه بیشتر با آن و متعاقباً تأثیر بازی خانگی بر عملکرد بهتر آنها هستیم.

نتایج حاصله از این مطالعه با تحقیق اجرا شده در جهان همسو است. لورا^۱ (۲۰۰۳) نیز عامل آشنایی با زمین و موقعیت بازی را مهم ترین دلیل کسب نتایج بهتر تیمهای ورزشی می داند (۷). برای^۲ و همکارانش (۲۰۰۲) نیز با تأیید این امر گزارش کردند که بازیکنان در بازیهای خانگی اعتماد به نفس و عزت نفس بیشتری یافتند و اضطراب کمتری را تجربه می کنند (۲). پولارد (۲۰۰۶) با بررسی اثر بازی خانگی در لیگهای معتبر ۷۲ کشور جهان این امر را به طور گسترده ای مطالعه کرد. در تحقیق وی، تفاوت

1. Lerra

2. Bray

که این پدیده در فوتبال این منطقه از دنیا (آسیا) نیز مصداق پیدامی کند. با وجود اینکه هنوز به طور قطع دلایل اثر بخش بودن بازیهای خانگی معلوم نشده اند، اما تمام تحقیقات در این زمینه، این پدیده را بر کسب نتایج بهتر ورزشی مؤثر می دانند. بررسی تأثیر این امر در سایر رشته ها و در تورنمنتهای متفاوت آسیایی از جمله موضوعاتی هستند که در آینده می توان به آن پرداخت. از مطالعه حاضر می توان نتیجه گیری کرد که پدیده مزیت بازی خانگی در کشورهای آسیایی چون سایر نقاط دنیا در عملکرد بهتر تیمها مؤثر بوده است.

بین لیگهای کشورهای متفاوت چندان زیاد نبود، ولی بیشترین تأثیر بازی خانگی در لیگ کشور بوسنی (۸۷/۹۵ درصد) و کمترین آن را در کشور آندورا (۴۷/۸۷ درصد) عنوان شد (۱۱).

ولفسون و نیوا (۲۰۰۳) نقش مربیان و روان شناسان تیمها را در به حداکثر رساندن پدیده مزیت بازی خانگی از طریق ایجاد آمادگی روانی، کاهش فشار و افزایش نظم مهم دانستند (۸). نویل و همکارانش (۲۰۰۲) در تحقیق خود شواهدی را مبنی بر حمایت و سروصدای تماشاگران به عنوان عامل تأثیر گذار بر قضاوت داوران و در نتیجه اثر مزیت بازی خانگی بیشتر ذکر کردند (۹)، که به نظر می رسد

منابع

1. Balmer, N. J., Nevill, A. M. and Williams, A. M. (2001) . Home advantage in the Winter Olympics (1908-1988) . *Journal of Sports Sciences*. 19: 129-139.
2. Bray, S. R., Jones, M. V. and Owen, S. (2002) . The influence of competition location on athlete's psychological states. *Journal of Sports Behavior*. 4: 2531-242.
3. Clarke, S. R. (2005) . Home advantage in the Australian Football League. *Journal of Sports Sciences*. 23: 357-358.
4. Clarke, S. R. and Norman, J. M. (1995) . Home ground advantage of individual clubs in English soccer. *The Statistician*. 44: 509-521.
5. Courneya, K. S. and Carron, A. V. (1992) . The home advantage review. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 14: 13-27.
6. Dowie, J. (1982) . Why Spain should win the World cup. *New Scientist*. 94: 693-695.
7. Lerra, M. A. (2003) . The role of familiarity in the home advantage. Wesleyon University, Unpublished Thesis.
8. Neava, N. and Wolfson, S. (2003) . Testosterone, territoriality, and the home advantage. *Physiology and Behavior*. 78: 296-275.
9. Nevill, A. M., Balmer, N. J. and Williams, A. M. (2002) . The influence of crowd noise and experience upon refereeing decisions in football. *Psychology of Sport and Exercise*. 3: 261-272.
10. Nevill, A. M. and Holder, R. L. (1999) . Home advantage in Sport: An overview of studies on the advantage of playing at home. *Sports Medicine Review*. 28: 221-236.
11. Pollard, R. (1986) . Home advantage in soccer: A retrospective analysis. *Journal of Sports Sciences*. 4: 237-248.
12. Pollard, R. (2002) . Evidence of reduced home advantage when a team moves to a new stadium. *Journal of Sports Sciences*. 20: 969-973.
13. Pollard, R. (2006) . Worldwide regional variations in home advantage in Association football. *Journal of Sports Sciences*. 24:231-240.
14. Pollard, R. and Pollard, G. (2005) . Home advantage in soccer: A review of its existence and causes. *International Journal of Soccer and Science*. 3: 25-33.
15. Pollard, R. and Pollard, G. (2005) . Long- term trends in home advantage in professional team sports in North America and England. *Journal of Sports Sciences*. 23: 337-350.
16. Schwartz, B. and Barsky, S. F. (1977) . The home advantage. *Social Forces*. 55: 641-661.